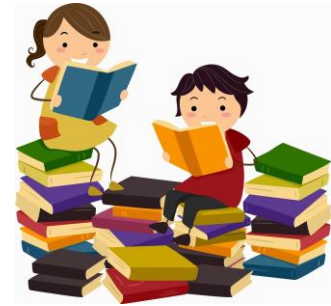

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Osaan

- toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- ilmaista ajatuksiani ja mielipiteitäni sekä esittää mielipiteilleni joitakin perusteluja.
- hyödyntää kielellisten keinojen lisäksi äänenkäytön, viestien kohdentamisen ja kontaktinoton taitoja erilaisissa ryhmätilanteissa.
- mukauttaa viestintääni ryhmätilanteeseen sopivaksi ja ottaa muut osallistujat huomioon.
- pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen.
- käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessäni.
- kuvata vahvuuksiani ja kehittämiskohteitani viestijänä.
- ottaa vastaan palautetta ja antaa niukkaa palautetta.

Tekstien tulkitseminen

Osaan

- lukea ikätasolleni sopivia tekstejä sujuvasti.
- käyttää tavallisimpia tekstinyymmärtämisen perusstrategioita.
- tarkkailla ja arvioida itseäni lukijana.
- tehdä ohjatusti havaintoja tekstin rakentamista merkityksistä ja pohtia sen tavoitteita.
- päätellä itselleni uusien sanojen ja käsitteiden merkityksiä.
- kuvata ohjatusti tavallisimpien kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien tekstien keskeisiä kielellisiä, visuaalisia ja tekstuaalisia piirteitä.
- käyttää erilaisia lähteitä sekä hakea tietoa niistä.
- nimetä joitakin lähteiden luotettavuuteen liittyviä piirteitä.
- eritellä fiktiivisiä tekstejä käyttämällä käsitteitä juoni, henkilö, kertoja sekä tapahtumapaikka ja -aika.
- kuvata luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiani.

Tekstien tuottaminen

Osaan

- tuottaa ajatuksiani, kokemuksiani ja mielipiteitäni ilmaisevia tekstejä.

- eritellä vahvuuksiani ja kehittämiskohteitani tekstin tuottajana.
- käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
- kirjoittaa tekstejä sujuvasti sekä käsin että tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.
- ohjatusti otsikoida ja jaksottaa tekstini sekä hallitsen keskeiset kirjoitetun yleiskielen käytänteet.
- ohjatusti muokata tekstiäni palautteen pohjalta.
- arvioida omia tekstejäni sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä.
- käyttää ohjatusti lähteitä.
- noudattaa tekijänoikeuksia.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

- Luen sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset.

Osaan

- tehdä havaintoja kielellisten valintojen vaikutuksista eri tilanteissa.
- kuvailla sopivien käsitteiden avulla erilaisissa tilanteissa tuotettujen kielen ja tekstien piirteitä ja rakenteita.
- valita luettavakseni erilaisia ikäkaudelleni sopivia tekstejä.
- käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.
- ohjatusti vertailla kielten ja kulttuuristen piirteiden yhtäläisyyksiä ja eroja.
- kuvata median ja kulttuurin roolia arjessani.

RUOTSI B1-OPPIMÄÄRÄ

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Osaan

- kertoa osaamieni ja opiskelemieni kielten yhtäläisyyksistä ja eroista kehittääkseni kielitaitoani.
- kertoa Suomen kansalliskielistä sekä niiden asemasta ja merkityksestä.
- kertoa, miksi Suomessa puhutaan ruotsia.
- antaa esimerkkejä ruotsin kielen lainasanoista suomen kielessä.

Kielenopiskelutaidot

Osaan

- käyttää viestinnällisiä taitoja yhdessä muiden kanssa.
- käyttää useita oppimistani edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseni ruotsin kieltä.
- antaa esimerkkejä ruotsin kielen taidon merkityksestä osana omaa elämääni ja kielivarannon kartuttamista.
- kertoa omaa oppimistani hyödyttävistä ruotsinkielisistä toimintaympäristöistä.
- Otan melko paljon vastuuta ruotsin kielen opiskelustani.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

- Selviydyn satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.
- Tukeudun viestinnässäni kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin.
- Tarvitsen paljon apukeinoja ja osaan pyytää toistamista tai hidastamista.
- Osa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

- Ymmärrän harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta.
- Tunnistan tekstistä yksittäisiä tietoja.
- Pystyn kertomaan ohjatusti joistakin tutuista ja itselleni tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa.
- Osaan kirjoittaa joitakin sanoja ja lauseita.
- Osaan ääntää harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi.
- Osaan hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

ENGLANTI A1-OPPIMÄÄRÄ

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Osaan

- kertoa lähiympäristöni ja maailman kielellisestä runsaudesta.
- antaa esimerkkejä eri englanninkielisten maiden kulttuureille tyypillisistä asioista.
- kertoa, missä ja millaisissa tilanteissa englantia käytetään globaalien viestinnän kielenä.
- kertoa yhtäläisyyksistä ja eroista englannin kielen ja äidinkieleni tai muun osaamani kielen välillä.
- nimetä joitakin kielellistä päättelyä tukevia strategioita.
- kertoa englanninkielisistä aineistoista, jotka ovat itselleni sopivia ja jotka kiinnostavat minua.

Kielenopiskelutaidot

- Osaan kertoa englannin kielen opiskelun tavoitteistani.
- Osallistun ryhmän toimintaan ja teen yhteistyötä kannustavasti.
- Otan melko paljon vastuuta englannin kielen opiskelustani.
- Osaan käyttää useita oppimistani edistäviä tapoja, mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa, oppiakseni englannin kieltä ja muita kieliä.

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

- Pystyn vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
- Osallistun enenevässä määrin viestintään.
- Turvaudun harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin.
- Joudun pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein.
- Osaan jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässäni.
- Selviydyn lyhyistä sosiaalisista tilanteista.
- Osaan käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

- Ymmärrän helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä.
- Ymmärrän lyhyiden, yksinkertaisten, itseäni kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.
- Pystyn hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukena.

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

- Pystyn kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleni tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa.
- Osaan helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.
- Osaan soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

MATEMATIIKKA

Työskentelyn taidot

- Tunnistan ja annan esimerkkejä oppimieni asioiden välisistä yhteyksistä.
- Osaan esittää opiskeltavaan aiheeseen liittyviä kysymyksiä.
- Annan perusteluja päätelmilleni.
- Esitän päättelyäni ja ratkaisujani tarvittaessa toisella ilmaisukeinolla.
- Osaan valita ja käyttää toimivaa ratkaisutapaa ongelman ratkaisemiseksi.
- Tarkastelen kriittisesti ratkaisuni ja tuloksen mielekkyyttä.

Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet

Osaan

- käyttää matemaattisia käsitteitä ja oikeita merkintöjä
- hyödyntää kymmenjärjestelmää paikkajärjestelmänä laskutoimituksissa.
- käyttää positiivisia rationaalilukuja (murtoluvut, desimaaliluvut) ja negatiivisia kokonaislukuja laskutoimituksissa.
- laskea sujuvasti useita laskulausekkeitä sisältäviä laskuja ja osaa hajottaa luvut laskun kannalta helpompaan muotoon.
- havainnoida ja kuvailla kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia.
- piirtää pisteen tai suoran suhteen symmetrisiä kuvioita koordinaatistoa hyödyntäen.
- käyttää annettua mittakaavaa.
- havainnoida mittauskohteen suuruutta ja valitsee mittaamiseen sopivan välineen.
- yleisimmät mittayksikkömuunnokset ja pohdin mittaustuloksen järkevyyttä.
- laatia käyttökelpoisen kuvailun joko taulukolla tai diagrammilla.
- päätellä, mikä vaihtoehdoista on todennäköisin.
- ohjelmoida graafisessa ohjelmointiympäristössä toimivan ohjelman, jossa käytetään ehto- ja toistorakenteita.

YMPÄRISTÖOPPI

Merkitys, arvot ja asenteet

Osaan

- asettaa omia tavoitteitani pienille kokonaisuuksille ja työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- kuvailla esimerkkien avulla kestävän tulevaisuuden rakentamista tukevia ja uhkaavia tekijöitä.
- kuvailla ja tunnistaa erilaisia keinoja ympäristön ja yhteisöjen vaalimiseen ja kehittämiseen sekä osallistun yhteiseen vaikuttamiseen.

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Osaan

- muodostaa kysymyksiä, joita voidaan yhdessä kehittää tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdaksi.
- suunnitella ja toteuttaa pieniä tutkimuksia itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa.
- tehdä havaintoja ja mittauksia sekä dokumentoida tuloksia ohjeiden mukaisesti.
- tunnistaa syy-seuraussuhteita ja tehdä yksinkertaisia johtopäätöksiä tuloksista.
- esittää tuloksiani selkeästi.
- kuvailla joidenkin arjen teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja antaa esimerkkejä niiden merkityksestä.
- toimia kokeiluissa ja keksimisessä yhdessä muiden kanssa.
- kuvailla keskeisiä hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä esimerkkien avulla.
- kuvailla toimintatapoja turvallisuuden edistämiseksi ja turvataitoihin liittyen ja käyttää niitä pääosin asianmukaisesti oppimistilanteissa.
- liikkua, retkeillä ja tehdä havaintoja luonnossa ja rakennetussa ympäristössä.
- tehdä tutkimuksia ympäristössä joko itsenäisesti tai ryhmän jäsenenä.
- työskennellä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi antaen ja vastaanottaen palautetta.
- kuvailla tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn liittyviä keinoja.
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa eri oppimistilanteissa ja vuorovaikutuksen välineenä.
- kuvailla tieto- ja viestintäteknologian vastuullista, turvallista ja ergonomista käyttöä.

Tiedot ja ymmärrys

Osaan

- kuvailla ympäristöä, ihmisen toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä ympäristöopin tiedonalojen keskeisillä käsitteillä.

- yhdistää käsitteitä loogisesti toisiinsa.
- käyttää ja tehdä malleja ihmisen, ympäristön ja niihin liittyvien ilmiöiden selittämiseen.
- hakea tietoa erilaisista tietolähteistä.
- arvioida tietolähteiden luotettavuuteen liittyviä tekijöitä.
- perustella erilaisia näkemyksiä ja nimetä näkökulmien välisiä eroja.

Biologia

- nimetä eliöitä ja niiden tunnusomaisia elinympäristöjä.
- antaa esimerkkejä elottoman ja elollisen luonnon vuorovaikutuksesta.
- nimetä ihmisen rakenteita ja kuvailla ihmisen elintoimintoja ja kehitystä.

Maantieto

- nimetä maanosat sekä valtioita, kaupunkeja ja luonnonmaantieteellisiä kohteita ja antaa niistä esimerkkejä kartalta.
- kuvailla alueita ja niiden sijaintia osoittaen maantieteellisten käsitteiden ja alueiden piirteiden tuntemusta.
- käyttää karttoja ja muita geomedialähteitä.

Fysiikka

- havainnoida, tutkia ja kuvailla yksinkertaisia fysikaalisia ilmiöitä sekä selittää joitakin näistä ilmiöistä käyttäen fysiikan käsitteitä.
- käyttää energia-, voima- ja liikekäsitteitä arkisissa tilanteissa ja antaa esimerkkejä energian säilymisen periaatteesta.

Kemia

- havainnoida, tutkia ja kuvailla olomuotoja ja tuttujen aineiden ominaisuuksia käyttäen kemian käsitteitä.
- kertoa, mitä tapahtuu kemiallisessa reaktiossa.
- selittää esimerkiksi veden olomuodon muutokset veden kiertokulussa sekä kierrättämistä.

Terveystieto

- kuvailla terveyden osa-alueita ja keskeisiä terveyttä edistäviä elintapoja.
- kuvailla lapsuuteen ja nuoruuteen liittyviä keskeisiä kasvun ja kehityksen tunnuspiirteitä ja niiden yksilöllistä vaihtelua.

USKONTO

- Ymmärrän, mitä tarkoitetaan toisen pyhän kunnioittamisella.
- Huomioin muut keskusteluun osallistujat ja osaan perustella omia näkemyksiäni.

Osaan

- kertoa opiskeltavan uskonnon pyhistä kirjoista sekä kuvailla kertomusten merkityksiä tai tapoja tulkita niitä.
- kertoa opiskeltavan uskonnon keskeisistä rituaaleista ja tavoista sekä kuvailla uskonnon pyhiä paikkoja tai rakennuksia.
- antaa esimerkkejä uskonnollisesta kielestä ja sen vertauskuvallisuudesta.
- käyttää hakemaani tietoa ja tunnistaa, että tietolähteiden luotettavuudessa on eroja.
- tunnistaa uskontojen ja katsomusten vaikutuksia kulttuurissa ja yhteiskunnissa Suomessa ja Euroopassa.
- vertailla juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pääpiirteitä
- antaa esimerkkejä uskonnollisiin tilanteisiin ja paikkoihin sekä muihin pyhiin asioihin liittyvästä tapakulttuurista.
- kuvailla opiskeltavan uskonnon keskeisiä eettisiä opetuksia ja kertoa jostakin uskontoja yhdistävästä eettisestä periaatteesta sekä antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta arjen tilanteisiin.

- kertoa lapsen oikeuksien ja muiden ihmisoikeuksien vaikutuksesta omaan elämänpäiriini.
- kertoa opiskeltavan uskonnon ja uskontojen yhteisistä eettisistä periaatteista ja antaa esimerkkejä niiden soveltamisesta.
- kertoa arjen esimerkkejä kestäväen tulevaisuuden rakentamisesta.

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

- Ymmärrän etiikan keskeisiä käsitteitä ja periaatteita.
- Oivallan asioiden välisiä suhteita
- Ilmaisen omia katsomuksellisia kannanottojani tai identiteettiäni rakentavasti.
- Toimin positiivisessa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.
- Ymmärrän käsitteen ihmisoikeudet.
- Tiedän, että on olemassa YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, ja osaan kuvailla siitä kaksi ihmisoikeutta.
- Tiedän, että on olemassa monia lapsen oikeuksia, ja osaan kuvailla niistä kaksi.
- Tiedän, että kestäväen kehityksen tavoitteita on erilaisia, ja osaan kuvailla ja perustella niistä kaksi.

Osaan

- kuvailla ja perustella, miten voin soveltaa eettisiä periaatteita arjessa.
- löytää keskustelusta ja tekstistä keskeisiä väitteitä ja niiden perusteluja sekä pohtia perusteluiden asiaankuuluvuutta. .
- osaa tunnistaa virheellistä päättelyä ja välttää sitä omassa ajattelussaan.
- kuvailla, mitä tarkoittaa itsestä, toisista ja luonnosta vastuun ottaminen, sekä kertoa, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa omassa toiminnassani.
- nimitä ja selittää joitakin kulttuuriin liittyviä piirteitä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja maailman kulttuuriperinnöstä.
- antaa esimerkkejä yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurisesta moninaisuudesta.
- nimitä jonkin katsomuksen tai kulttuurin ja kertoa siitä katsomuksellisten käsitteiden avulla.

- asettaa katsomukselliseen oppimiseeni liittyviä itselleni sopivia tavoitteita, pyrin toimimaan tavoitteiden suunnassa ja arvioin niiden toteutumista.
- antaa esimerkkejä oman toimintani vastuullisuudesta.

HISTORIA

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Osaan

- antaa esimerkin, miten alkuperäislähde eroaa toisen käden lähteestä.
- tunnistaa, että samasta tapahtumasta tai ilmiöstä voi olla erilaisia tulkintoja.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Osaan

- käyttää keskeisiä historiaan liittyviä ajan jäsentämismuotoja sekä antaa esimerkkejä eri aikakausien yhteiskunnille ominaisista piirteistä.
- asettautua menneen ajan ihmisen asemaan ja nimetä tämän toiminnan motiiveja.
- tunnistaa syitä ja seurauksia menneisyydessä tapahtuneille asioille.
- kuvailla esimerkkien avulla, miten muutos ei ole merkinnyt samaa eri ihmisryhmille.
- kuvailla asioiden jatkuvuutta menneisyydessä.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Osaan

- kuvailla suorien ja epäsuorien syiden vaikutuksia muutokseen.

- selittää esimerkkien avulla, miten uudet lähteet ja tarkastelutavat saattavat muuttaa historian tulkintoja.
- esittää kuvauksen käsiteltävästä asiasta siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön yksittäisen toimijan kannalta.

Sisällöt:

S3 Keskiaika: Perehdytään keskiaikaiseen maailmankuvaan sekä idän ja lännen kulttuurisiin yhtäläisyyksiin ja eroavaisuuksiin ja niiden vaikutuksiin eri ihmisryhmille. Käsitellään Suomen siirtyminen historialliseen aikaan ja Ruotsin yhteyteen. (Voidaan käsitellä myös viidennellä luokalla)

S4 Uuden ajan murrosvaihe: Tutustutaan tieteessä, taiteessa ja ihmisten uskomuksissa tapahtuneisiin muutoksiin.

S5 Suomi osana Ruotsia: Tarkastellaan kehitystä Suomessa 1600–1700-luvuilla.

YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys

Osaan

- selittää yhteisten sääntöjen merkityksen myös käytännössä.
- perustella, miksi ihmisoikeudet ovat tärkeitä ja mihin oikeusjärjestelmää tarvitaan.
- antaa esimerkkejä oikeusjärjestelmän toiminnasta.
- kuvailla, millainen merkitys medialla on omassa elämässäni ja miten erilaisia medioita voidaan käyttää vaikuttamisen välineenä.
- kuvailla työntöön ja yrittäjyyden merkitystä perheen toimeentulon lähteenä.

- antaa esimerkkejä eri toimijoiden tuottamaan yhteiskunnalliseen tietoon liittyvistä näkökulmista ja tarkoituseristä.

Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen

Osaan

- soveltaa demokraattisessa yhteisössä toimimisen periaatteita ja taitoja, kuten kuuntelemista, kannan ottamista, sitoutumista enemmistön päätöksiin sekä vaikuttamista lähiyhteisössä.
- arvioida erilaisia tapoja käyttää rahaa ja kuluttamiseen liittyviä ratkaisuja sekä kertoa, millaisia vaikutuksia kulutuspäätöksilläni on muihin ihmisiin ja ympäristöön.
- pohtia median käyttämiseen liittyviä turvallisuusnäkökulmia ja käyttää mediaa yhteiskunnallisen ajattelun ja toiminnan välineenä.

MUSIIKKI

Osallisuus

- Osallistun yhteismusisointiin huomioiden muut ryhmän jäsenet.

Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen

- Harjoittelen äänenkäyttöä sekä keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittamista.
- Osallistun yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.
- Liikun musiikin mukaan ja käytän kehoani musiikilliseen ilmaisuun.
- Kuuntelen keskittyneesti ääniympäristöä ja musiikkia, tunnistan niihin liittyviä mieltymyksiäni ja esitän kuulemastani huomioita.
- Käytän musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä luovan tuottamisen prosessissa.
- Osaan ohjatusti hyödyntää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia yksin tai ryhmän jäsenenä.

Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito

Osaan

- kertoa ja esittää näkemyksiä musiikillisista havainnoistani sekä musiikin esteettisistä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä.
- toimia opiskeltujen musiikillisten merkintöjen mukaisesti musisoidessani.

Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa

- Osaan käyttää laitteita ja soittimia turvallisuusohjeiden mukaisesti.

Oppimaan oppiminen musiikissa

- Kehitän musiikillista osaamistani harjoittelun avulla sekä osallistun tavoitteiden asettamiseen ja edistymisen arviointiin yhteismusisoinnissa.

KUVATAIDE

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu

Osaan

- tehdä havaintoja eri aistein ja käyttämällä useita kuvallisia välineitä.
- tuoda havaintojani ja ajatuksiani aktiivisesti yhteiseen keskusteluun.
- perustella näkemyksiäni.
- ilmaista havaintojani ja ajatuksiani hyödyntämällä monipuolisesti kuvailmaisun välineitä ja keinoja.
- käyttää kuvailmaisussani myös muita tiedon tuottamisen tapoja

Kuvallinen tuottaminen

Osaan

- käyttää erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja kuvailmaisussani.
- asettaa tavoitteita yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.
- käyttää vaikuttamisen keinoja ilmaistessani näkemyksiäni kuvissani.

Kehitän

- kuvan tekemisen taitojani.
- kuvailmaisun taitojani pääasiallisesti tavoitteiden mukaisesti.

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

Osaan

- tarkastella sisällön, muodon ja asiayhteyden vaikutusta erilaisten kuvien tulkintaan.
- kertoa todellisuuden ja fiktion suhteesta erilaisissa kuvissa.

- käyttää erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä.
- kertoa kuvista teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista.
- käyttää tulkintojani kuvista keskusteltaessa.
- käyttää erilaisia kulttuurisia kuvailmaisun tapoja kuvissani ja tehdessäni tulkintoja.

Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen

- Ilmaisen aktiivisesti näkemyksiäni visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
- Huomioin kuvailmaisuni sisällöissä ja toimintatavoissa kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmia.
- Kerron kuvailmaisun valinnoillani näkemyksistäni.

KÄSITYÖ

- Toteutan kokonaisen käsityöprosessin ja dokumentoin sen eri vaiheita.
- Valmistan omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus.
- Tunnen ja osaan käyttää käsityön käsitteistöä.
- Valitsen, yhdistän ja käytän eri materiaaleja ja valmistusmenetelmiä tarkoituksenmukaisesti.
- Otan vastuuta omasta työskentelystäni sekä toimin pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti.
- Tiedän käsityössä käytettävien työvälineiden ja laitteiden toimintaperiaatteita ja osaan käyttää niitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
- Käytän tieto- ja viestintäteknologiaa ohjeistuksen mukaisesti käsityön suunnittelussa, valmistamisessa ja käsityöprosessin dokumentoinnissa.
- Osallistun rakentavasti oman työn ja käsityöprosessin tarkasteluun.
- Osallistun tarkoituksenmukaisesti vertaispalautteen antamiseen.
- Osaan kertoa, miten kulutus- ja tuotantotavat vaikuttavat tuotteen elinkaareen.
- Valmistan tuotteitani materiaalitaloudellisesti.

LIIKUNTA

Fyysinen toimintakyky

- Osallistun liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntatehtäviä.

shutterstock - 571178224

Osaan

- tehdä eri liikuntatilanteissa, kuten leikeissä ja peleissä, useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.
- tasapainoilla ja liikkua erilaisissa oppimisympäristöissä.
- käsitellä erilaisia liikuntavälineitä erilaisissa oppimisympäristöissä.
- arvioida fyysisiä ominaisuuksiani ja harjoittaa nopeutta, liikkuvuutta, kestävyyttä ja voimaa.
- ottaa huomioon mahdolliset vaaratilanteet liikuntatunneilla sekä pyrin toimimaan turvallisesti ja asiallisesti.
- uida 50 metriä kahta uintitapaa käyttäen ja sukeltaa 5 metriä pinnan alla.

Sosiaalinen toimintakyky

- Osaan toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
- Noudatan reilun pelin periaatteita ja osoitan pyrkiväni vastuullisuuteen yhteisissä oppimistilanteissa.

Psyykinen toimintakyky

- Osaan yleensä työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.